

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.А. Антонюк

І.І. Федун

Я У СВІТІ

Конспекти уроків

4 клас

До підручника О.В. Тагліної, Г.Ж. Іванової

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 3:371.32
ББК 74.266.0
А 72

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 р.

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент

Гладюк Т.В

вчитель вищої категорії, старший вчитель

Походжай Н.Я.

Антонюк Н.А.

А 72 Я у світі : конспекти уроків. 4 кл. : до підручника О.В. Тагліної, Г.Ж. Іванової / Н.А. Антонюк, І.І. Федун. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 104 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-4320-5

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з предмета «Я у світі», зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Я у світі. 4 клас» (автори О.В. Тагліна, Г.Ж. Іванова).

Розроблено зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, різні види робіт, цікаві та творчі завдання.

Передбачено використання зошита з предмета «Я у світі» (Тернопіль : Навчальна книга — Богдан) та електронного додатка з презентаціями (упорядник Антонюк С.М.).

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 3:371.32

ББК 74.266.0

Безкоштовний інтерактивний додаток

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток, користуючись детальною інструкцією, за посиланням:

www.bohdan-digital.com/007605

Технічна підтримка: (0352) 52-91-05, 067-352-09-89;
admin@bohdan-digital.com

Код Активації

зітріть скретч-покриття

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-4320-5

© Навчальна книга — Богдан, 2016

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	ТЕМА УРОКУ	№ с.	Дата
1.	Неповторність кожної людини.	5	
2.	Життя людини – найвища цінність.	8	
3.	Людське «Я».	12	
4.	Справжня особистість.	14	
5.	Можливості людини.	17	
6.	Досягнення успіху.	21	
7.	Наполегливість – важлива риса характеру людини.	24	
8.	Роль спілкування в житті людини.	26	
9.	Культура поведінки.	29	
10.	Учимося бути культурними у спілкуванні, мовленні, зовнішності.	32	
11.	Правила поведінки в гостях. Правила гостинності.	35	
12.	Культура спілкування. Конфлікти.	38	
13.	Культура спілкування. Давайте жити дружно.	41	
14.	Людські чесноти.	44	
15.	Права громадянина.	47	
16.	Обов'язки громадянина.	50	
17.	Основні символи держави.	52	
18.	Турбота кожного про оточення. Люди навколо мене.	55	
19.	Турбота кожного про довкілля. Я і природа. Я і довкілля.	58	
20.	Турбота кожного про історичну та культурну спадщину.	61	
21.	Відповідальність за правопорушення.	65	
22-23.	Подорож Містом Майстрів	68	
24.	Планета Земля – наш спільний дім.	71	

25.	Різноманітність культур і звичаїв народів.	75	
26.	Найближчі сусіди України. Запроєння до подорожі.	76	
27.	Ми — мандрівники.	80	
28.	Подорож до Польщі.	82	
29.	Подорож до Великої Британії.	84	
30.	Подорож до Китаю.	86	
31.	Подорож до Індії.	88	
32.	Усім світом охороняємо природу.	90	
33.	Усім світом охороняємо природні багатства.	92	
34.	Усім світом охороняємо культуру різних народів.	94	
35.	Внесок українців у досягнення науки, культури та спорту.	96	
36.	Тематична атестація. Підсумковий урок за рік.	99	

УРОК 1

Дата .....

Тема. Неповторність кожної людини.

Клас .....

Мета. Показати унікальність кожної дитини. Розвивати усвідомлення неповторності себе й оточення. Дати дітям можливість порівняти ознаки людей, відшукати схожі риси та відмінності. Виховувати повагу до людей та самоповагу.

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Хід уроку

Кожна людина — як неповторний світ.

Г. Гейне

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності.

— На ваших столах лежать паперові серветки. Візьміть, будь ласка, одну і зігніть її навпіл. Відірвіть з будь-якого краю кінчик. Зігніть її ще раз навпіл і знову відірвіть шматочок з будь-якого краю. Ще раз зігніть і знову відірвіть. А тепер розгорніть і продемонструйте те, що у вас вийшло.

(Учні показують серветки.)

— Навряд чи знайдеться пара однакових серветок, на яких повторюється малюнок. Інструкція для всіх була однаковою, чому ж отримали різний результат?

(Ми всі різні, по-різному складали, відривали.)

III. Актуалізація опорних знань.

— Звичайно, ми всі різні, несхожі один на одного, але по-своєму цікаві і неповторні.

— Що може бути неповторним в людині? *(Здібності, характер, можливість...)*

— Що в світі ще може бути неповторним, унікальним? *(Будівлі, ювелірні прикраси, одяг...)*

— Чи знаєте ви які-небудь неповторні, унікальні предмети?

IV. Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні ми будемо досліджувати свою оригінальність і унікальність. Кожен з нас повинен навчитися виховувати себе, оскільки доля людини залежить від неї. А долю визначають риси характеру: доброта, розум, повага до себе й інших людей.

— Продовжіть цей перелік.

— Що ж таке неповторність людини?

V. Сприймання та осмислення нового матеріалу.

1. Робота зі словником

Неповторність людини — це поєднання її здібностей, зовнішності і рис характеру.

Унікальний — надзвичайний у чомусь; рідкісний, винятковий.

2. Бесіда.

— Унікальність людини виявляється вже з народження. І навіть близнюків батьки розрізняють. Чому? *(Вони відрізняються характером і деякими зовнішніми рисами.)*

Гра «Впізнай по голосу».

Гра «Чий почерк?».

3. Робота в парах.

— Порівняйте лінії на своїх долонях.

У людей абсолютно однакових візерунків на пальцях і долонях не буває. Це свідчить про унікальність кожного. А унікальність — це цінність. Тому ви маєте бути уважними і дбайливими одне до одного, до своїх батьків, а також до себе.

4. Бесіда.

— Звичайно, справжня неповторність виявляється не стільки в зовнішньому вигляді людини, скільки у її внутрішньому духовному світі, в особливому способі життя, манері поведінки, здібностях, талантах.

Але, незважаючи на те, що ми такі різні, багато що нас об'єднує.

— Як ви вважаєте, що може об'єднувати нас з вами? *(Навчання.)*

— Давайте проведемо дослідження і складемо портрет нашого класу.

Нам ____ років.

У нас __ очей: __ карих, __ сірих, __ блакитних, __ зелених

У нас __ носів, __ вух.

У нас __ рідних братів і __ сестер.

У нас багато домашніх тварин: __ котів, __ собак, __ папуг, __ хом'яків, __ черепах, __ морських свинок, __ рибок.

Наші захоплення — *(футбол, плавання, гімнастика, комп'ютерні ігри, читання книг, музика, танці, лижі, ковзани, малювання, шахи, шиття, вишивання, карате, велосипеди, в'язання, ролики тощо)*

— І водночас кожен учень нашого класу неповторний, володіє унікальним поєднанням рис, уподобань, інтересів. Ваші таланти і якості кожного роблять усіх разом унікальним класом.

5. Робота над притчею.

— Всі люди талановиті. Кожний має своє призначення. Не варто порівнювати себе з кимось іншим. Краще подивіться на себе, зрозумійте свою унікальність і мету, з якою ви прийшли на Землю.

На цю тему є притча.

Кожна людина унікальна

Одного разу до мудреця прийшов один чоловік і почав скаржитися на життя. Не дав йому Бог ні росту, ні краси, ні розуму. До того ж багато чого не вміє робити.

Довго мудрець слухав. А потім узяв його за руку і вивів в сад:

— Подивися, — сказав він, — ось сосна і яблуня. Яке з цих дерев красивіше і корисніше?

— Та хіба можна їх порівнювати? Вони обидва потрібні людям і обидва красиві.

— То чому ти порівнюєш себе з іншими і вважаєш, що гірший за них?! Адже кожна людина, як і дерево, по-своєму гарна і корисна.

— Завжди пам'ятайте, що кожен з нас — унікальна особистість. Іншої такої людини на Землі немає.

Фізкультхвилинка.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Робота з підручником.

а) Бесіда за малюнками (с. 3-4).

б) Обговорення тексту (с. 4-5).

— Чим люди схожі між собою?

— Чим люди відрізняються одне від одного?

в) Обговорення уривка із казки В.Сухомлинського «Пурпурова квітка» (с. 5-6).

— Виберіть речення, що виражають головну думку казки.

— Поясніть крилаті вислови.

2. Робота у парах.

— А зараз спробуємо визначити, чим саме особливі ви. Що відрізняє вас від інших? Попрацюйте в парах і з допомогою свого сусіда по парті дайте відповідь на це запитання.

3. Робота у зошиті.

VII. Підсумок уроку.

— Талант є у кожного. Знайдіть свої таланти, розкрийте, реалізуйте і віддайте людям. І завжди пам'ятайте, що ключ до успіху лежить у вашій індивідуальності, неповторності.

На згадку про сьогоднішній урок, я дарую вам пам'ятку «Гімн самому собі».

Гімн самому собі

Я — це Я.
В цілому світі немає такої людини, як Я.
Є люди, які чимось схожі на мене,
але немає такої людини, як Я.
Мені належать усі мої фантазії, мої мрії, мої надії.
Мені належать усі мої успіхи і перемоги,
всі мої помилки і поразки.
Все це належить мені,
і тому я можу близько познайомитися з собою.
Я можу полюбити себе.
Я можу творити себе.
Я — це Я, і Я — це прекрасно!

Дата .....

УРОК 2

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Тема. Життя людини — найвища цінність.

Мета. Формувати осмислене розуміння поняття «життя», його унікальності, значимості для кожної особистості. Виховувати дбайливе ставлення до свого життя та життя інших людей, почуття власної гідності. Збагачувати досвід моральної поведінки, емоційної чуйності. Розвивати смислові операції мислення і зв'язного мовлення.

Хід уроку

*Пам'ятай! Життя — це дар, великий дар.
І той, хто його не цінує, цього дарунка не заслуговує.*

Леонардо да Вінчі

I. Організаційний момент.

II. Повторення вивченого.

III. Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні ми будемо говорити про цінності, дізнаємося, що ж є найвищою цінністю і як її захистити та зберегти.

IV. Мотивація навчальної діяльності.

1. Бесіда.

— Що таке цінність?

(Цінність — це все, що має велике значення для людини; все, що цінує людина.)

— А що для нас є цінним?

(Ми цінуємо наші стосунки з батьками та друзями, свій дім, одяг, іграшки та багато іншого.)

— Отож, є духовні і матеріальні цінності.

— А що ж є найголовнішою цінністю?

(Життя!)

2. Створення проблемної ситуації.

— Як ви думаєте, чому життя — це найвища цінність?

• Життя у людини одне.

• Життя не можна купити.

• Кожна людина має залишити слід на землі.

• Життя потрібно прожити так, щоб не було соромно за прожиті роки.

3. Повідомлення очікуваних навчальних результатів.

— Сьогоднішній урок навчить нас:

— як радіти життю;

— берегти життя;

— любити життя;

— бути маленькими філософами;

— дорожити іншими людьми;

— бачити прекрасне в житті;

— мислити, відкривати нове і дивуватися.

V. Сприймання й осмислення нового матеріалу.

1. «Асоціативний куц».

— Які асоціації у вас виникають, коли ви чуєте слово «життя»?

(Діти, мама, тато, здоров'я, хвороба, повітря, радість, люди, праця, смерть, їжа, вода, сонце, тепло і т.п.)

2. Головні люди в житті кожної людини.

— Уявіть себе маленькими паростками, які тільки-но пробилися крізь ґрунт, подолавши на своєму шляху всі труднощі. З цих паростків вирости прекрасні квіти, це — ви.

(На дощці схема: мама — я — тато.)

— Зараз ми спробуємо посадити клумбу.

У кожного учня на парті лежать квітки з кольорового паперу (*троянда, півонія — червоного, жовтого або фіолетового кольорів*). Діти в середині квітки пишуть своє ім'я і приклеюють до загального плаката.

— Діти, як ви думаєте, чому у нас тільки червоні, жовті та фіолетові квіти?

(Тому що це — кольори життя.)

— А чому тільки троянди й півонії?

(Тому що троянда — символ здоров'я, а півонія — символ довголіття.)

— Дорожить щастям жити. Перед кожною людиною — бездонний океан цього щастя. Але як ніхто не думає про повітря, коли його вдосталь, так мало хто замислюється про щастя жити. Життя кожної людини унікальне і неповторне. Особливо цінне життя, коли немає війни, коли поряд рідні, людина здорова, успішна, у неї є цікаві і важливі справи. Зробити таким життя — основне завдання держави, суспільства і кожної людини.

— Скажіть, а хто, насамперед, турбується про вас, намагається вберегти від неприємностей і негараздів, створити всі необхідні умови для вашого розвитку, захистити ваші інтереси і права?

(Звичайно, батьки, сім'я.)

— Але про дітей турбуються і численні громадські організації, головним завданням яких є захист дітей.

3. Робота з Конституцією України.

Розділ I, стаття 3: «Людина, її життя і здоров'я, честь, гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Розділ II, стаття 27: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави — захищати життя людини.

Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань».

Фізкультхвилинка.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Робота з підручником (с. 7).

— Розгляньте малюнки і пригадайте казку В.Катаєва «Квітка-семицвітка».

— Сподобалася вам казка? Чим саме?

— Чому казка називається «Квітка-семицвітка»?

— Що ви відчували, коли читали казку?

— Чого вчить ця казка? *(Казка вчить dbати про інших людей.)*

— Яку думку хотів донести до читача В.П. Катаєв? Чому ми повинні навчитися? *(Нам всім треба бути уважними до людей. Треба навчитися бачити, як живуть інші, мати почуття жалю і, якщо це можливо, намагатися допомагати їм, як це зробила Женя.)*

— Скажіть, будь ласка, а чи обов'язково мати чарівну квітку, щоб робити добрі справи? *(Ні, достатньо мати добре серце, щоб приходити на допомогу іншим у скрутну хвилину. І не чекати, коли тебе про це попросять.)*

2. Робота зі словником.

3. Обговорення уривка із казки Астрід Ліндгрен «Малий і Карлсон, що живе на даху» (підручник, с. 8-9).

4. Ознайомлення з роздумами психолога (підручник, с. 10).

5. Робота над притчею.

— Я хочу ознайомити вас зі ще одним твором. Нехай кожен із вас спробує продовжити речення, яке є назвою цієї притчі.

Життя людини — це найвища цінність

В одного батька було двоє синів. І ось настав час, коли кожен із них мав піти власною дорогою. Покликав їх батько до себе і каже: «Віддаю я вам усе своє багатство. Кожному даю коштовності, землі та все, що є на цих землях. Розпоряджайтеся ними, примножуйте і пам'ятайте мою настанову: найвища цінність — це життя людини. Обіцяйте мені, що будете берегти життя, як найдорожчий скарб». Сини пообіцяли та й розійшлися своїми дорогами.

Старший син, прийшовши на свої землі, одразу побудував найміцніший палац, найняв собі найкращу охорону та велику кількість прислуги. Наказав не зводити з нього очей ні вдень, ні вночі, щоб його дорогоцінному життю нічого не загрожувало. Слуги приносили йому найкращу їжу та напої, виконували всі його забаганки. Відокремився він від усього світу, щоб ніяка хвороба чи тривожна звістка не турбували його — батькові ж обіцяв.

Молодший син обходив свої землі. І якось побачив велике скупчення людей, що збиралися воювати між собою. Він запитав у них: «Навіщо ви вирішуєте свої проблеми насиллям? Ви ж маєте змогу все обговорити та домовитись». «А ми про це ніколи не думали. Бійкою все вирішували наші батьки, діди і прадіди, тому й ми так робимо. А й справді, чому б не домовитись?» Війна скінчилась, навіть не розпочавшись, а вдячні матері та жінки кинулись до ніг молодого господаря, дякуючи за збережене життя їхніх синів і чоловіків.

Попрямував він далі. Незабаром його очам відкрилася жахлива картина. Змарнілі, обідрані люди жебракували на дорозі, ведучи за собою малих, немічних, голодних дітей. «Що змусило вас так жити?» — запитав їх. І люди розповіли, як жили вони колись у прекрасному місті, поряд з яким текла повновода ріка, зеленів чудовий ліс, повний різноманітної живності. Та сталося так, що для своїх потреб люди вирубали всі дерева. Кудись зникла вся живність, мисливці вже нічого не приносили з полювання. Згодом пересохла й річка, що витікала з лісу. Родючі землі перетворились на пустелю. Не стало ні їжі, ні води. «Спробуймо всі разом відродити ліс і річку, та і все місто!» — вигукнув молодший син. За його прикладом люди почали насаджувати дерева, пізніше туди повернулися тварини і птахи. Десь у глибині лісу задзюрчав струмок, поступово перетворюючись у річку, переповнену рибою. Ожила природа навколо міста, щедро обдаровуючи всіх своїми плодами. Повернулось до людей життя, не боялись вони вже за майбутнє своїх дітей.

З того часу на цих землях усі живуть у мирі, любові, достатку, бо молодший син й інших навчив батьківської мудрості.

Звістка про долю синів дійшла до батька. «Лише один з них правильно зрозумів мою настанову», — із жалем промовив він.

А люди й досі в тих землях пам'ятають про життя одного із синів, ще й своїм дітям переказують, а про життя іншого й згадки не залишилося.

— Про кого йшлося у притчі? (*Про двох синів та їхнього батька.*)

— Кого ж із синів люди й досі пам'ятають, а про кого і згадки не залишилось? Чому? (*Пам'ятають молодшого, бо він присвятив своє життя іншим людям.*)

— Як ви вважаєте, чиє життя можна назвати найціннішим скарбом?

— А яку цінність має життя старшого сина? Чому?

— На кого ви хотіли б бути схожими?

— Що для цього необхідно?

— Наведіть приклади життя таких людей — наших сучасників.

— Продовжіть речення: «Життя людини — найцінніший скарб, якщо...»

6. Робота над прислів'ями та приказками.

— Спробуймо нашу життєву дорогу викласти цеглинками народної мудрості.

(Діти зачитують прислів'я.)

- Життя прожити — не поле перейти.
- Жити — значить творити.
- Без діла жити — тільки небо коптити.
- Життя людини — безцінний дар.
- Життя дане для добрих справ.

VII. Підсумок уроку.

— Так, життя — це і є найголовніша цінність на Землі.

Кожна людина повинна берегти своє і чуже життя. Недарма є така приказка: «Життя кожної людини — це всесвіт, втрату якого неможливо заповнити».

З античних часів людство користується правилом, сформульованим давньогрецьким філософом Протагером: «Людина є мірилом всіх речей, а цінність людського життя є найвищою суспільною цінністю».

1. Технологія «Мікрофон».

«Сьогоднішній урок допоміг мені зрозуміти, що життя — це ...»

2. Технологія «Коло друзів».

Діти стають ланцюжком і з посмішкою бажають чогось доброго один одному.

Життя — це шанс, не втрачть його.

Життя — це краса, дивуйся їй.

Життя — це мрія, здійсни її.

Життя — це обов'язок, виконай його.

Життя — це любов, отож, люби.

Життя — це таємниця, розгадай її.

Життя — це пригода, зважся на неї.

Життя — це життя, врятуй його!

Життя — це щастя, створи його сам.

Жити варто.

VIII. Домашнє завдання.

Скласти усне оповідання «Я хочу, щоб моє життя...»

Навчальне видання

АНТОНЮК Наталія Антонівна

ФЕДУН Ірина Іванівна

Я У СВІТІ

Конспекти уроків

4 клас

До підручника О.В. Тагліної, Г.Ж. Іванової

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Галини Кузів*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 22.12.2015. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times Etd. Умовн. друк. арк. 12,09. Умовн. фарбо-відб. 12,09.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com.

ISBN 978-966-10-4320-5

9 | 789661 | 043205 |